

EMBARGO TOT WOENSDAG 20 JANUARI 2010, 00:01 UUR

Parnassusplein 5
Postbus 16164
2500 BD Den Haag
T 070 340 70 00
F 070 340 70 44
www.scp.nl

Inlichtingen bij
Kees Paling
k.paling@scp.nl
T 070 340 7256

persbericht

Den Haag, 13 januari 2010

Economische crisis: meer beseft, maar nog weinig gevoeld

Continu Onderzoek Burgerperspectieven. Kwartaalbericht 2009|4

- Publieke stemming in het vierde kwartaal van 2009 iets negatiever dan in het derde kwartaal
- Economische crisis lijkt nog niet van invloed op de persoonlijke financiële verwachtingen
- Politiek ontevredenen maken zich over economie en integratie nog meer zorgen dan anderen
- Nog altijd verhoging van overheidsuitgaven gewenst, maar minder dan in 2008
- Grote verschillen van mening tussen hoger- en lageropgeleiden over immigratie en integratie

Dit zijn enkele conclusies uit het vierde kwartaalbericht van 2009 over het *Continu Onderzoek Burgerperspectieven* (COB) dat op woensdag 20 januari jl. is verschenen. In het kwartaalbericht geven SCP-onderzoekers prof. dr. Paul Dekker, dr. Tom van der Meer en dr. Irene de Goede een beeld van o.a. de tevredenheid van de Nederlandse burger met de samenleving, het vertrouwen dat men heeft in maatschappelijke instellingen en de problemen die volgens de Nederlandse bevolking hoog op de politieke agenda zouden moeten staan. Het COB wordt elke drie maanden uitgevoerd via een enquête en kwalitatief onderzoek. In het kwartaalbericht wordt hiervan kort verslag gedaan, terwijl eens per jaar een verdiepende studie wordt uitgebracht met nadere analyses van de gesignaleerde ontwikkelingen. Het COB wordt uitgevoerd voor het kabinet in opdracht van de Voorlichtingsraad.

Geringe daling van de publieke stemming vergeleken met het derde kwartaal

Over de hele linie is in het vierde kwartaal van 2009 de publieke stemming wat minder dan in het derde kwartaal: men is wat minder tevreden over de economie en iets somberder over de eigen nabije financiële toekomst. Men heeft aanzienlijk

minder vertrouwen in grote ondernemingen en bij andere maatschappelijke instituties is er ook een daling. Het vertrouwen in de regering bleef wel stabiel (53% geeft een 'voldoende') en ligt eind 2009 nog altijd duidelijk boven het niveau van voor het begin van de financiële crisis (46% 'voldoende' in het derde kwartaal van 2008).

Men is in het vierde kwartaal iets minder in staat om sterke punten van ons land te noemen: 60% in plaats van 65% in het derde kwartaal. Over een langere periode bezien is de trots op vrijheden in ons land opvallend gedaald: van 23% van alle genoemde sterke punten begin 2008 naar 12% in het vierde kwartaal van 2009. Gevraagd naar de belangrijkste maatschappelijke problemen worden nu vaker economische kwesties genoemd (24 % van alle genoemde problemen betreft nu economie, inkomen en werkgelegenheid, in het derde kwartaal was dat 18%). Het aandeel van problemen rond samenleven en normen en waarden daalde (van 24% in het derde kwartaal naar 20% in het vierde).

Economische crisis en de eigen financiën

Het percentage Nederlanders dat voor zichzelf een verslechtering van de financiële positie verwacht, is iets toegenomen van 15% in het derde naar 19% in het vierde kwartaal van 2009. Het percentage dat zegt zelf of in het eigen huishouden geraakt te zijn door gevolgen van de economische crisis is iets gedaald, van 44% naar 40%. Het meest genoemd worden dan waardedalingen van (toekomstige) pensioenen (25% van alle ondervraagden) en van beleggingen (17%). Veel minder genoemd worden ingrijpende gevolgen als het verlies van werk (5%) of het niet kunnen verkopen van zijn of haar huis (3%). De crisis komt echter nauwelijks ter sprake wanneer mensen wordt gevraagd toe te lichten waarop ze hun verwachtingen van de eigen financiële situatie baseren. Wie een achteruitgang verwacht, wijst veelal op algemene ontwikkelingen ('alles wordt duurder, maar mijn loon blijft gelijk'). Wie een verbetering verwacht, motiveert dat meer met persoonlijke omstandigheden en eigen initiatief (men is net afgestudeerd, wil het komende jaar meer op de uitgaven gaan letten, etc.).

Politiek ontevredenen

In vergelijking met andere Europese landen en met een paar jaar geleden is de publieke opinie over het functioneren van de democratie en de overheid in Nederland in 2009 gunstig, maar negatieve oordelen over politici krijgen sinds begin 2008 onverminderd veel steun. Vrijwel constant vindt bijna de helft van de Nederlanders dat Kamerleden en ministers niet geïnteresseerd zijn in 'mensen zoals ik' en vindt meer dan de helft dan 'mensen zoals ik' geen enkele invloed op de regering hebben. Worden drie ongeveer gelijk grote groepen onderscheiden met respectievelijk veel, gemiddelde en geringe politieke onvrede, dan blijken de meest ontevredenen zich meer zorgen te maken over werkgelegenheid, andere economische kwesties en integratie.

Overheidsuitgaven

Gevraagd naar de gewenste veranderingen in overheidsuitgaven voor 17 begrotingsposten, wil men ook in het vierde kwartaal van 2009 vaker meer geld uitgeven (gemiddeld 40%) dan minder (gemiddeld 19%). In vergelijking met 2008 is de bevolking echter wel iets terughoudender geworden (op een schaal van -100 tot +100 gaat de veranderingswens van +20 in de eerste helft van 2008 naar +18 in de tweede helft naar +14 in het vierde kwartaal van 2009). Een groter percentage wil nu ook meer geld besteden aan vermindering van de staatsschuld: 24% tegen gemiddeld 17% in 2008. Evenals in 2008 zijn eind 2009 militaire missies (65% wil er minder aan uitgeven, 4% meer) en

ontwikkelingssamenwerking (46% minder, 15% meer) het minst populair en zijn zorg (76% wil meer, 1% minder) en onderwijs (75% meer, 1% minder) het meest gewild. In vergelijking met 2008 is vergroting van de werkgelegenheid een stijger op de 'begroting van het volk' en zijn verbetering van mobiliteit en integratie dalers.

Persbericht

Integratie: kan beter, maar de berichtgeving is nu te negatief

Twee op de vijf Nederlanders stemt in met de stelling dat ons land prettiger zou zijn met minder immigranten en eenzelfde aandeel met de stelling dat de aanwezigheid van verschillende culturen een verrijking is. De eerste stelling is vooral populair bij lageropgeleiden (57%, bij de hogeropgeleiden is dat 20%), de tweede bij hogeropgeleiden (67%, bij lageropgeleiden 15%). Een grote minderheid (46%; 33% van de lageropgeleiden en 60% van de hogeropgeleiden) vindt dat er in ons land veelal te negatief over allochtonen gesproken en geschreven wordt. Een meerderheid (56%; 69% van de lageropgeleiden en 43% van de hogeropgeleiden) vindt wel dat allochtonen hun cultuur meer moeten loslaten. Doorpratend is men over het laatste in de gespreksgroepen genuanceerd. Daar wordt wel veel nadruk gelegd op beheersing van de Nederlandse taal als voorwaarde voor integratie.

COB Kwartaalbericht 2009|4, Paul Dekker, Tom van der Meer en Irene de Goede, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, januari 2010, ISBN 978 90 377 0464 9, prijs € 9,90.

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet)boekhandel of te bestellen via de website: www.scp.nl

Voor meer informatie: drs. Kees M. Paling, Communicatie en Voorlichting, tel: 070 – 340 7256/7000, e-mail: k.paling@scp.nl